

Dendrokronologisk undersøgelse af
våningshus, uthus og sjøbu på Sigersvoll,
Gnr. 56, Bnr. 03, Farsund kommune, Vest-
Agder fylke, Norge.

Charlotte Kure Brandstrup & Niels Bonde

NNU rapport 53 - 2014

Dendrokronologisk undersøgelse af våningshus, uthus og sjøbu på Sigersvoll, Gnr. 56, Bnr. 03, Farsund kommune, Vest-Agder fylke, Norge.

Bygningstype: Våningshus – Uthus og sjøbu.

Gnr./Bnr.: 56/03

Koordinater: 58.175809°/ 6.700205°

Kommune: Farsund

Fylke: Vest-Agder

Prøver taget af: Helge Paulsen & Christoffer

Christensen

Formål: Datering

Undersøgt af: Niels Bonde & Charlotte Kure

Brandstrup

NNU j.nr. A9304

Publicering: Med mindre andet er aftalt kan resultatet frit anvendes med henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for hjælp og yderligere oplysninger (dendro@natmus.dk). Rapporten kan downloades fra hjemmesiden www.nnu.dk, under Dendrokronologi, Rapporter.

Våningshus

Undersøgt ti prøver fra ”Lofthuset”. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Otte prøver er udtaget som skiver, heraf er der to, der er betegnet L05. To boreprøver udtaget fra bunnsvill. Prøverne kan ikke dateres.

Undersøgelsen viser, at årringskurverne fra N275L029 og N275L039 passer relativt til hinanden (Tabel 1) og kurverne er regnet sammen til en trækurve (N275L0T1) på 77 årringe. Ligeledes ses det ud fra *t*-værdien at årringskurverne N275L049 og N275L059 passer relativt til hinanden. Kurverne er regnet sammen til en trækurve (N275L0T2) på 60 årringe.

Tabel 1 matrix. *t*-værdier ved relativ dating af årringskurverne fra våningshuset.

Filenames	-	-2	N275L019	N275L029	N275L039	N275L049	N275L059	N275L059-2	N275L069	N275L079	N2750089
-	start	dates	0	0	-3	0	2	0	0	0	0
-	dates	end	69	73	67	59	58	74	28	86	150
N275L019	0	69	*	-	-	-	-	-	-	2.06	
N275L029	0	73	*	*	10.60	-	-	-	-	-	
N275L039	-3	67	*	*	*	-	-	-	-	-	
N275L049	0	59	*	*	*	*	9.49	-	-	-	
N275L059	2	58	*	*	*	*	*	-	-	-	
N275L059-2	0	74	*	*	*	*	*	*	-	-	
N275L069	0	28									
N275L079	0	86	*	*	*	*	*	*	*	*	-
N2750089	0	150	*	*	*	*	*	*	*	*	*

Sjøbu

Syv prøver undersøgt. Fire prøver fra to stokke, begge af egetræ (*Quercus* sp.) og tre prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*). Alle prøver er udtaget som boreprøver. Egetræsprøverne er dateret (se Figur 1).

N275B019 omfatter 96 årringe. Yngste årring er dateret til 1909. Da der ikke er splintved på prøven, kan fældningstidspunktet ikke bestemmes. Prøven stammer fra et træ der er fældet *efter* 1909.

N275B029 omfatter 54 årringe. Den yngste årring er dateret til AD1914. Der er ikke splitved på prøven. Prøven stammer fra et træ, der er fældet *efter* 1914.

De to årringskurver er sammenregnet til en middelkurve N275B0m1, der omfatter 101 årringe og dækker perioden 1814 til 1914. Ud fra *t*-værdierne (Tabel 2) kan man se at middelkurven daterer til referencekurver af egetræ fra det sydlige Skandinavien.

Tabel 2: Absolut datering, *t*-værdier. Egetræsmiddelkurven daterer til referencekurver fra det sydlige Skandinavien.

Filenames	-	-	N275Bm01	
-	start	dates	AD1814	
-	dates	end	AD1914	
2X900001	AD830	AD1997	3.34	DK - Sjælland
9I456782	109BC	AD1986	4.11	Denmark west
N-rec	AD1715	AD2005	4.01	Agder recente træer
sverigkc	AD1695	AD1991	5.47	Sverige recent

Uthus

Undersøgt ti prøver fra ”Uthus”. Alle af fyrretræ (*Pinus sylvestris*)

Alle prøver er udtaget som boreprøver.

Prøverne har mellem 44 og 199 årringe bevaret. På tre prøver er der konstateret splintved, som omfatter mellem 47 og 58 årringe. Der er ikke synlig *Waldkante* på prøverne. Der er i feltrapporten noteret at ”Yte” er synligt på fire af prøverne.

Fem prøver er dateret.

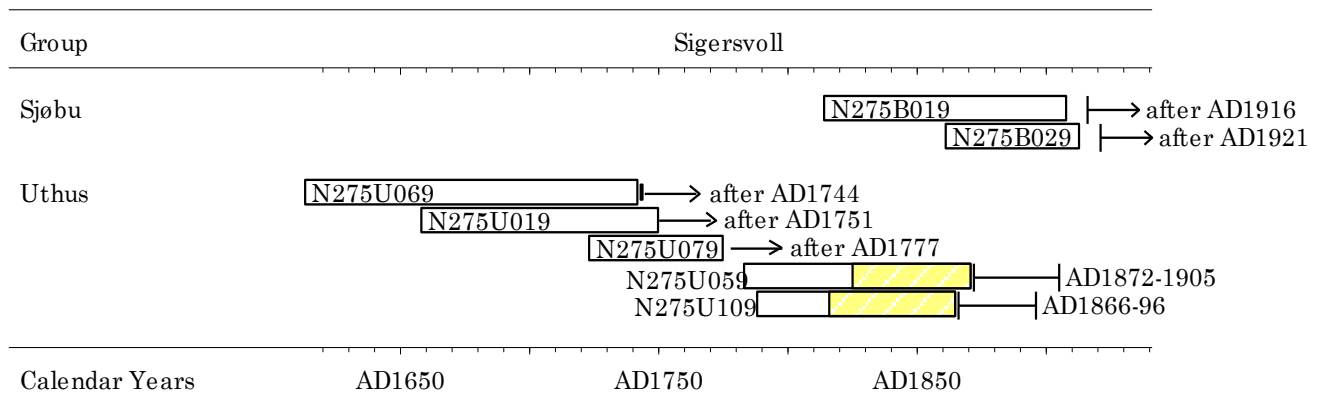
N275U019 omfatter 94 årringe, og der er ikke konstateret splintved. Kurven dækker perioden 1658 – 1751. Prøven stammer fra et træ der er fældet *efter* 1751.

N275U059 omfatter 90 årringe, hvoraf 47 er i splintved. Kurven dækker perioden 1783 til 1872. Ved brug af en splintstatistik på 40-80 årringe kan fældningstidspunktet beregnes til at ligge imellem 1872-1905. Sandsynligvis kort tid efter den yngste daterede årring (1872-1875)

N275U69 omfatter 131 årringe og dertil kommer en ufuldendt årring. Der er ikke konstateret splintved. Kurven dækker perioden 1613 til 1743. Prøven stammer fra et træ der er fældet *efter* 1744.

N275U079 omfatter 54 årringe og dertil kommer en ufuldendt årring. Der er ikke konstateret splintved. Kurven dækker perioden 1723 til 1776. Prøven stammer fra et træ der er fældet *efter* 1777.

N275U109 omfatter 79 årringe, hvoraf 50 er i splintved. Kurven dækker perioden 1788 til 1866. Ved brug af en splintstatistik på 40-80 årringe kan fældningstidspunktet beregnes til at ligge imellem 1866-1896. Sandsynligvis stammer prøven fra et træ der er fældet kort tid efter den yngste daterede årring.

Figur 1: Dateringsdiagram. Absolut af dating af prøverne fra Sigersvoll, indplaceret på tidsskal. De gule felter indikerer synligt splintved.

De daterede fyrretræskurver er regnet sammen til en middelkurve N275U0M1. Middelkurven omfatter 260 årringe og dækker perioden 1613 til 1872. Middelkurven er søgt dateret med referencekurver fra Skandinavien. Af Tabel 3 fremgår det ud fra t -værdierne, at tømmeret fra uthuset, formentlig stammer fra træer der har vokset lokalt i Vest-Agder.

Tabel 3: Absolut datering. t -værdier. Middelkurven fra de daterede årringskurver fra Uthus på Sigersvoll, krydsdatterer med referencekurver fra Vest-Agder.

Filenames	-	-	N275U0M1	referencekurver
-	start	dates	AD1613	
-	dates	end	AD1872	
nomk0803	AD1345	AD1780	4.35	AUST-AGDER
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	10.10	Vest-Agder minus Aaseral
GOTPINUS	AD1124	AD1987	2.35	GOTLAND PINUS
superno1	AD781	AD1988	5.34	Norge-alle

Referencer:

Splintstatistik for (norsk) egetræ: 15 [-8, +6]
Ref.: Christensen, K. & Havemann, K. 1998:
Dendrochronology of Oak (*Quercus* sp.) in
Norway. AmS-Varia 32, pp. 59f. Stavanger

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: 40-80 år.

t-værdier:

Baillie, M.G.L. & Pilcher, J.R., 1973: A simple
cross-dating program for tree-ring research, *Tree-
Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Katalog over prøver

N275B019.d

Title : A9304 - Sigersvoll - Båthus vegg mot vest

Boreprøve fra bunnsvill- B01

Raw Ring-width QUSP data of 96 years length

Dated AD1814 to AD1909

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 129.45 Sensitivity 0.19

Interpretation after AD1916

N275B029.d

Title : A9304 - Sigersvoll - Båthus vegg mot øst

Boreprøve fra bunnsvill- B02

Raw Ring-width QUSP data of 54 years length

Dated AD1861 to AD1914

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 183.06 Sensitivity 0.24

Interpretation after AD1921

N275B039.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Båthus -
gavlvegg mot nord - B03

Raw Ring-width PISY data of 71 years length

Dated AD1790 to AD1860

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 136.41 Sensitivity 0.23

N275B049.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Båthus -
langvegg mot vest - B04

Raw Ring-width PISY data of 99 years length

Undated; relative dates - 0 to 98

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 97.79 Sensitivity 0.19

N275B059.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Båthus -
Gavlvegg mot sør over dør - B05

Raw Ring-width PISY data of 55 years length

Undated; relative dates - 0 to 54

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 165.80 Sensitivity 0.21

N275L019.d

Title : A9304 Sigersvoll - sov mot vest - skive fra vegg røykrør - L01

Raw Ring-width PISY data of 70 years length

Undated; relative dates - 0 to 69

44 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 187.46 Sensitivity 0.18

N275L029.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Skive fra vegg sov mot vest - L02

Raw Ring-width PISY data of 74 years length

Undated; relative dates - 0 to 73

40 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 159.03 Sensitivity 0.21

N275L039.d

Title : A9304 Sigersvoll - sov mot vest - skive fra vegg røykrør - L03

Raw Ring-width PISY data of 71 years length

Undated; relative dates - -3 to 67

37 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 164.68 Sensitivity 0.22

N275L049.d

Title : A9304 Sigersvoll - sov mot vest - skive fra vegg røykrør - L04

Raw Ring-width PISY data of 60 years length

Undated; relative dates - 0 to 59

44 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 183.00 Sensitivity 0.18

N275L059.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Skive fra vegg sov mot vest - L05

Raw Ring-width PISY data of 57 years length

Undated; relative dates - 2 to 58

39 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 178.18 Sensitivity 0.16

N275L059-2.d

Title : A9304 Sigersvoll - sov mot vest - skive fra vegg røykrør - L05_2

Raw Ring-width PISY data of 75 years length

Undated; relative dates - 20 to 94

42 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 135.52 Sensitivity 0.16

N275L069.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Skive fra vegg sov mot vest - L06

Raw Ring-width PISY data of 29 years length

Undated; relative dates - 0 to 28

18 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 378.14 Sensitivity 0.20

N275L079.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Skive fra vegg sov mot vest - L07

Raw Ring-width PISY data of 87 years length

Undated; relative dates - 0 to 86

49 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 99.68 Sensitivity 0.31

N2750089.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Ute 1 etage vegg m. sør - 8

Raw Ring-width PISY data of 151 years length

Undated; relative dates - 0 to 150

74 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 52.09 Sensitivity 0.25

N275U019.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Hjørnestolpe sør på gavlvegg mot øst -U01

Raw Ring-width PISY data of 94 years length

Dated AD1658 to AD1751

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 122.34 Sensitivity 0.23

Interpretation after AD1751

N275U029.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus -
Midtstolpe på gavlvegg mot øst- U02
Raw Ring-width PISY data of 102 years length
Undated; relative dates - 0 to 101
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 90.11 Sensitivity 0.15

N275U039.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus - Stolpe
på andre grind fra øst - U03
Raw Ring-width PISY data of 59 years length
Undated; relative dates - 0 to 58
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 137.95 Sensitivity 0.16

N275U049.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus - Stolpe
på andre grind fra øst- U04
Raw Ring-width PISY data of 44 years length
Undated; relative dates - 0 to 43
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 193.23 Sensitivity 0.19

\N275U059.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus - Bete på
andre grind fra øst- U05
Raw Ring-width PISY data of 90 years length
Dated AD1783 to AD1872
47 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 132.16 Sensitivity 0.18
Interpretation AD1872-1905

N275U069.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus - Stolpe
på tredje grind fra øst- U06
Raw Ring-width PISY data of 131 years length
Dated AD1613 to AD1743
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 69.98 Sensitivity 0.20
Interpretation after AD1744

N275U079.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus - Stolpe
på tredje grind fra øst- U07

Raw Ring-width PISY data of 54 years length

Dated AD1723 to AD1776

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 151.61 Sensitivity 0.19

Interpretation after AD1777

N275U089.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Bete på tredje
grind fra øst - U08

Raw Ring-width PISY data of 199 years length

Undated; relative dates - -198 to 0

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 30.75 Sensitivity 0.29

N275U099.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Stavleie mot
nord - U09

Raw Ring-width PISY data of 114 years length

Undated; relative dates - -113 to 0

58 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 78.44 Sensitivity 0.36

N275U109.d

Title : A9304 - Listahus - Sigersvoll - Uthus -
Stavleie mot sør - U10

Raw Ring-width PISY data of 79 years length

Dated AD1788 to AD1866

50 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 92.96 Sensitivity 0.17

Interpretation AD1866-96

FELTRAPPORT

BYGNINGSVERN FYLKEKONSERVATOREN I VEST-AGDER

A9304
N275

Dendrokronologisk objekt:	Listahus - Sigersvoll
Fylke:	Vest-Agder
Kommune nr.:	Farsund
Gnr/Bnr:	56 - 03
Koordinater:	
Prøvene tatt av:	C.C - H.P
Dato for prøver:	12-02-2014

Prøve nr.	Sted	Rom	Bark	Yte	Bearb.	
U 01	Stolpe	Høyvløe		?		U - Uthus, L - Loft, B - Båthus Bete - Toppsvill grind, Stavleie - toppsviller på langvegger
U 02	X	X		?		Hjørnestolpe sør på gavvegg mot øst, 20 cm fra fundament. (gjenbruk) Midtstolpe på gavvegg mot øst, 30 cm fra fundament. (gjenbruk)
U 03	X	X		?		Stolpe på andre grind fra øst, på vegg mot nord, 100 cm fra fundament.
U 04	X	X		?		Stolpe på andre grind fra øst, på vegg mot sør, 65 cm fra Bete
U 05	Bete	X		X		Bete på andre grind fra øst, ca 100 cm fra vegg mot sør.
U 06	Stolpe	X		?		Stolpe på tredje grind fra øst, vegg mot nord, 22 cm fra Bete.
U 07	X	X		?		Stolpe på tredje grind fra øst, vegg mot sør, 50 cm fra Bete
U 08	Bete	X		X		Bete på tredje grind fra øst, 180 cm fra vegg mot sør.
U 09	Stavleie	X		X		Stavleie mot nord, 70 cm fra hjørne mot nord.
U 10	X	X		X		Stavleie mot sør, 65 cm fra andre grind mot øst.

L 01	Vegg m. gang	Sov mot vest	?		Skive fra vegg, rundt røykrør fra oven til pipe.
L 02	Vegg m. gang	Sov mot vest.	?		" " " "
L 03	"	"	?		" " " "
L 04	"	"	?		" " " "
L 05	"	"	?		" " " "
L 06	"	"	?		" " " "
L 07	"	"	?		" " " "
08 A	Vegg mot sør.	Ute 1. etasje	?		Boreprøve fra bunnsvill over kjellerdør (Samme tømmerkjerne som prøver L01-L07)
08 b	"	" "			" " " "
B 01 a	Vegg mot vest	Ute	?		Boreprøve fra bunnsvill, mellom fundament mot nord og midtsøyler. (Båthus)
B 01 b	"	"	?		" " " "
B 01 c	"	"	?		" " " "
B 02	Vegg mot øst	"	?		" " " "
B 03	Vegg mot nord	Invendig	?		Gavlvegg mot nord.
B 04	Vegg mot vest	"	?		Langvegg mot vest.
B 05	Vegg mot sør	"	?		Gavlvegg mot sør, over dør, i toppsvill.

